

BESLUTSPROTOKOLL
Sammanträdesdatum
2024-06-13

Arbetstidsnämndens kansli
Sveriges Kommuner och Regioner

Diarienummer: SKR 240523a

Plats och tid: Hornsgatan 20, den 13 juni kl. 10.00 – 11.15

Dispensansökan från Region Gävleborg

Arbetstidsnämndens beslut

Arbetstidsnämndens beslut framgår av bilaga, 3 sidor.

Tidsperiod för beviljad dispens

Tidsperiod framgår av bilagan.

Ärendeberedning

Ärendet har beretts av SKR, Kommunal och Vårdförbundet.

Beslutet expedierat 2024-06-18

Ordförande
Anders Ferbe

Bakgrund

Den 30 november 2022 gjordes på det kommunala området ändringar i kollektivavtalens arbetstidsbestämmelser. Ändringarna föranleddes av kritik från EU-kommissionen som hotade att stämma Sverige för fördragsbrott då arbetstidslagen och kollektivavtalens tillämpning inte garanterade arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila under en 24-timmarsperiod.

För att uppfylla kraven i EU:s arbetstidsdirektiv skärptes reglerna i AB § 13. Huvudregeln i § 13 mom. 5 är att arbete och dygnsvila ska förläggas alternerande under varje period om 24 timmar så att arbete och vila regelbundet följer på varandra.

I undantagsfall får huvudregeln frångås och det gäller endast vid kombinationen arbete och jour om det föreligger särskilda skäl i verksamheter med ansvar för liv, hälsa och säkerhet.

Bedömningen av om det föreligger särskilda skäl ska tydligt motiveras och göras utifrån en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila, vilket följer av en skyddslagstiftning, och verksamhetens behov av att säkra bemanningen. Den sammanlagda tiden får då som högst uppgå till 20 timmar.

Ändringarna i AB § 13 gäller från den 1 oktober 2023.

I maj 2023 gjordes följdändringar i vissa bilagor till HÖK/AB. De nya bestämmelserna i avtal samt bilagor trädde i kraft den 1 februari 2024.

Samtidigt med ändringarna i bilagorna till HÖK/ AB träffades en överenskommelse om möjlighet till dispens från AB § 13 mom. 5 eller motsvarande bestämmelse i bilaga till AB i samband med planerad arbetstidsförläggning. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. I överenskommelsen konstaterar centrala parter att dispens ska tillämpas restriktivt.

Frågor om dispens beslutas av en särskilt inrättad arbetstidsnämnd. Dispens kan beviljas i högst ett år.

Bestämmelserna om dispens finns i § 3 i överenskommelsen om dispens och har följande lydelse.

§ 3 Dispens

Centrala parter inrättar ett dispensförfarande som ska tillämpas restriktivt.

Dispens innebär att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour enligt AB § 13 mom. 5 eller motsvarande bestämmelse i bilaga till AB kan överstiga 20 timmar. Den sammanlagda arbetstiden får dock som högst uppgå till 24 timmar.

Det ska vid dispens alltid göras en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila och verksamhetens behov av att säkra bemanningen.

Arbetsgivaren är skyldig att uttömma alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga innan dispens kan ges. Dispens beviljas endast då inga andra

rimliga åtgärder står till buds, det vill säga när det är nödvändigt att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar för att verksamheten ska kunna upprätthållas. Det kan till exempel handla om enstaka verksamheter i glesbygd och/eller då tillgången på viss specifik kompetens är begränsad och kräver sådan förläggning.

Räddningstjänsten kan i vissa fall behöva dispens mot bakgrund av samhällets ansvar att vid olyckor eller överhängande fara för olyckor säkerställa ett skydd för liv och hälsa, egendom och miljö. Dispens kan beviljas under förutsättning att arbetsgivaren prövat alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga och gjort bedömningen att ett undantag är nödvändigt för att uppfylla verksamhetens behov.

Anmärkning

Dispensen avser endast det planerade undantaget i AB § 13 mom. 5 och motsvarande bestämmelser i bilagor. I övrigt gäller § 13 och bilagor i sin helhet.

Ansökan från Region Gävleborg

Region Gävleborg har inkommit med en ansökan om dispens avseende avvikelse från AB § 13 mom. 5.

Ansökan avser regionens ambulansverksamhet och omfattar sammanlagt 170 personer, 20 ambulanssjukvårdare vid stationerna i Nordanstig, Delsbo, Ljusdal, Bollnäs, Ockelbo och Hofors samt 150 sjuksköterskor vid dessa stationer samt en bedömningsbil i Los (bemannas av en sjuksköterska). Sammantaget är det sex ambulanser och en bedömningsbil som omfattas av ansökan.

Ambulanssjukvården i regionen bemannas av cirka 190 medarbetare som är ambulans-/specialistsjuksköterskor, sjuksköterskor och ambulanssjukvårdare. Till detta kommer personal i lednings- och stabsfunktion.

Som skäl för dispens har regionen uppgett följande.

Bemanningsläget är redan innan sommaren ansträngt och det saknas 30 medarbetare för att bedriva ordinarie verksamhet. Bemanningsituationen innebär att fler ambulansresurser än vanligt, behöver ställas på sommaren. Ställda ambulanser nattetid ses som nödvändigt om inte fler timmar kan föras in i schemaplaneringen. I ett svårare scenario måste hela dygnsbilar ställas.

Rekrytering av ordinarie personal pågår kontinuerligt och under hösten 2024 kommer ytterligare cirka 20 medarbetare att kunna anställas (sjuksköterskor och ambulanssjukvårdare). Bedömningen är att inom de kommande 12 månaderna kommer bemanningsläget att vara bättre. Regionen har som en av åtgärderna också startat betald utbildning till några som vill utbilda sig till ambulanssjukvårdare på yrkeshögskolor och de första är på plats redan inför denna sommar

Bedömning

Ansökan om dispens avser verksamheten vid ambulanssjukvården i Region Gävleborg. Regionen söker dispens, för att under perioden 3 juni 2024 till och med den 31 augusti 2024 (inom den lagstadgade semesterperioden), kunna förlägga upp till 24 timmars tjänstgöring under veckans alla dagar. Ansökan gäller

bemanningen av de sex ambulanser som anges i ansökan samt en bedömningsbil i Los som bemannas av en sjuksköterska.

Enligt de ovan redovisade reglerna för dispens kan sådan endast beviljas under förutsättning att arbetsgivaren har uttömt alla möjligheter att bemanna verksamheten enligt AB och aktuell bilaga och då inga andra rimliga åtgärder står till buds.

Regionen har beskrivit konsekvenserna att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB och varför de kommit fram till att dispens under perioden 3 juni 2024 till och med den 31 augusti 2024 är nödvändig för att upprätthålla ambulansverksamheten vid de orter som angetts i ansökan.

Beslut

Arbetsstidsnämnden beviljar, för berörda yrkesgrupper enligt ansökan, dispens för att möjliggöra förläggning av arbetstid, enligt ansökan, upp till 24 timmar under tiden 3 juni 2024 till och med den 31 augusti 2024.

Beslutet förutsätter att arbetsgivaren följer de regler som finns avseende arbetstidsförläggning enligt gällande kollektivavtal.